

Obsah / Content

Články / Articles

Übersetzungsmöglichkeiten der deutschen äquivalenzlosen Konstruktion Präp + Sub_{Abstr}+ sein im Slowakischen am Beispiel von von Bedeutung / von Belang / von Relevanz sein

Translation possibilities of the German equivalenceless construction Prep + Sub_{Abstr}+ sein in Slovak using the example of *von Bedeutung / von Belang / von Relevanz sein*

Možnosti překladu německé bezekvivalentní konstrukce Prep + Sub_{Abstr}+ sein do slovenštiny na příkladu *von Bedeutung / von Belang / von Relevanz sein* /3
Peter Ďurčo, Anita Braxatorisová

Kumulované diskurzní markery (*no ale, no jako, no ne, no tak*) a jejich funkce v rozhovoru

The role of cumulated discourse markers in shaping sequences in conversation /18

Jana Hoffmannová, Marie Kopřivová, Zuzana Laubeová

Struktura prezéntních participií v češtině

The structure of the Czech present participle /39

Petr Karlík

Reflections on diachronic reflexivity: From the decausative to the deagentive, its relationship to the passive and beyond. Part II

Úvahy o diachronní reflexivitě: Od dekauzativu k deagentivu a jeho vztahu k pasivu. Část II /56

Aleš Půda

Recenze / Reviews

Luboš Veselý, Vojtěch Veselý, Ondřej Bláha, Jan Chromý: Kapitoly o slovesném vidu nejen v češtině

Praha: Filip Tomáš – Akropolis, 2020 /90

Milan Hrdlička

Zprávy / News

Nachwuchstagung „Korpuslinguistik im Deutschen und im Sprachvergleich“ in Prag. Ein Bericht über die vierte Phase des Projekts GerCoLiNet /95

Lukáš Felbr, Barbora Genserová

International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems /99

Natalia Sharonova, Vasyl Lytvyn, Olena Levchenko, Yevhen Kupriianov, Victoria Vysotska

Pokyny pro autory /103

Instructions for authors /104

Übersetzungsmöglichkeiten der deutschen äquivalenzlosen Konstruktion Prep + Sub_{Abstr} + sein im Slowakischen am Beispiel von *von Bedeutung / von Belang / von Relevanz sein*

Peter Ďurčo, Anita Braxatorisová

Filozofická fakulta Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Slovensko
peter.durco@ucm.sk; anita.braxatorisova@ucm.sk

Translation possibilities of the German equivalenceless construction Prep + Sub_{Abstr} + sein in Slovak using the example of *von Bedeutung / von Belang / von Relevanz sein*

ABSTRACT: The paper presents the results of a contrastive study on the fixed prepositional constructions in German Prep + Sub + sein with abstract nouns. Starting from the axiological theory according to Dolník (2007: 43), we can conclude that the construction is characterized by the application of partially different axiological functions (*von Bedeutung/Belang/Relevanz/Interesse/Wichtigkeit*) to the identical axiological parameter “relevance” with the value of *relevant* or *related*, which is partly reflected in the Slovak translation equivalents as well. This is a structure that has no direct parallels in Slovak. In the process of translation, therefore, questions arise concerning contextual anchoring, distribution of adequate functional equivalents and reversibility in the search for the German initial structure. The aim of the study is to use parallel corpus analysis to find out which equivalent constructions are used in the translation of the texts in question.

KEYWORDS: translation equivalence; equivalenceless interlingual structure; translation strategies; contrastive research; empirical analysis; prepositional phrases; parallel corpora

Možnosti prekladu německé bezekvivalentní konstrukce Prep + Sub_{Abstr} + sein do slovenštiny na příkladu *von Bedeutung / von Belang / von Relevanz sein*

ABSTRAKT: Článek představuje výsledky kontrastivní studie zaměřené na ustálené předložkové konstrukce v němčině Prep + Sub + sein s abstraktními podstatnými jmény. Vycházíme-li z axiologické teorie podle Dolníka (2007: 43), můžeme konstatovat, že se konstrukce vyznačuje uplatněním částečně odlišných axiologických funkcí (*von Bedeutung/Belang/Relevanz/Interesse/Wichtigkeit*) u shodného axiologického parametru „relevance“ s hodnotou *relevantní* nebo *související*, což se částečně odráží i ve slovenských překladových ekvivalentech. Jedná se přitom o strukturu, která nemá ve slovenštině přímé paralely. V procesu prekladu proto vyvstávají otázky týkající se kontextového ukotvení, distribuce adekvátních funkčních ekvivalentů a reverzibility při hledání německé výchozí struktury. Cílem studie je pomocí paralelní korpusové analýzy zjistit, které ekvivalentní konstrukce jsou v prekladu daných textů použity.

KLÍČOVÁ SLOVA: prekladová ekvivalence; bezekvivalentní mezijazyková struktura; prekladové strategie; kontrastivní výzkum; empirická analýza; předložkové fráze; paralelní korpusy

Kumulované diskurzní markery (*no ale, no jako, no ne, no tak*) a jejich funkce v rozhovoru

Jana Hoffmannová, Marie Kopřivová, Zuzana Laubeová

Ústav pro jazyk český AV ČR, v. v. i., Praha, Česká republika
hoffmannova@ujc.cas.cz

Ústav českého národního korpusu Filozofické fakulty Univerzity Karlovy, Praha,
Česká republika

marie.koprivova@ff.cuni.cz; zuzana.laubeova@ff.cuni.cz

The role of cumulated discourse markers in shaping sequences in conversation

ABSTRACT: The intense scrutiny under which conversation analysis has placed turn-taking in conversation has gradually also led to an interest in turn beginnings and expressions occupying turn-initial positions, mostly turn-initial particles. Our research follows up on an investigation of discourse markers in spoken Czech, whose results were published in the monograph *Syntax mluvené češtiny*. In the present paper, we focus on the linear syntactic, prosodic and interactional features of multi-element clusters (cumulations) of discourse markers at the beginning of the second turn in a two or possibly three turn sequence – i.e. the reactive, responsive turn. We strive to capture the forward/backward looking orientation of these cumulations, i.e. the degree to which they tie into the previous turn (not necessarily a question), and how they contribute to projecting the response. This doubly contextual perspective leads to expressing various reactive meanings and stances, both preferred and dispreferred. We leave aside one-word reactions, especially *jo, no*, which are very frequent in Czech, and their reduplicated variants (*jo jo, no no no*), and give a special attention to the cumulations *no ne, no jako, no ale, no tak*. The research is based on naturally occurring private conversations (collected i. a. in the ORTOFON corpus). Our analyses combine methods from conversation analysis, interactional linguistics and corpus linguistics.

KEYWORDS: discourse markers; cumulations; sequence; reactive meanings

KLÍČOVÁ SLOVA: diskurzní markery; kumulace; sekvence; reaktivní významy

Struktura přezentních participií v češtině

Petr Karlík

Ústav českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Brno, Česká republika
pkarlik@phil.muni.cz

The structure of the Czech present participle

ABSTRACT: The study describes the Czech present participle (PP), i.e. the type of (i) *kouř-í-c*, *nes-ou-c* (infinite verbs without inflectional agreement) and the type of (ii) *kouř-í-c-í-*, *nes-ou-c-í-* (infinite verbs with formal adjective feature and inflectional agreement). Both forms share a verbal portion of their internal structure and the distribution of (i) and (ii) and the inflection are controlled by the syntactic structure which they occur in: (i) the PP as an adverbial / co-predicate, (ii) the PP as a noun-modifier. The study also demonstrates that the same overt structure as verbal PPs is shared by the expressions with the categorial feature [adjective], [nominal], [adposition], and [adverb]. The proposed analysis is concentrated on PPs and from their internal feature structure compositionally derives their anaphoric temporal meaning of simultaneity of the ongoing event and the main event.

KEYWORDS: present participle; transgressive; converb; gerund; anaphoric temporal meaning

KLÍČOVÁ SLOVA: přezentní participium; přechodník; converb; gerundium; anaforický časový význam

Reflections on diachronic reflexivity: From the decausative to the deagentive, its relationship to the passive and beyond

Part II

Aleš Půda

Department of Slavic Studies, Heidelberg University, Germany
ales.puda@slav.uni-heidelberg.de

ABSTRACT: First, the structure and most significant findings of Jiří Pergler's (2020) monograph on the reflexive deagentive (= RD) in 15th–17th century Czech are presented. Thereafter, selected aspects that draw attention to the constructional approach to accounting for change (Traugott 2015; Smirnova & Sommerer 2020; etc.) are critically developed to show how the features of precursor constructions change along the path towards the reflexive deagentive. By this we aim to emphasize the gradualness of change, favoring a model that posits context-induced small-step reanalyses leading from the decausative to the deagentive construction, instead of positing a single ambiguous form (Pergler 2020), thus also abandoning the traditional dichotomy (e.g. Comrie 1985; Haspelmath 1993; 2021) between the said constructions. We adapt the model proposed by Heine (2002), according to which there are two successive stages in particular, called the bridging context and the switch context, which can account for the process and result of constructionalization (decausative → transitional → deagentive). Developing the notion of constructional networks (Fried 2013a) according to which reflexive constructions represent a web of family-resemblance relationships (*Familienähnlichkeiten*, Wittgenstein 1953), we treat the network structure of reflexive constructions as organized primarily by family inheritance, being united by genetically related but not identical syntax and by genetically related but not identical semantics (AB...*n* → BC...*n* → CD...*n* → DE...*n*). With respect to the relation of the deagentive to the passive, we propose that divergent manners of agent integration within two different inactive concepts (a processual one, in the case of the decausative, and a stative one, in the case of the objective resultative) participated in the emergence of functionally different constructions, which have not generally been distinguished in the relevant literature (e.g. Haspelmath 1990).

KEYWORDS: constructional change; participial passive; (personal / impersonal / transitive impersonal) reflexive deagentive; reflexive decausative; transitional construction

Úvahy o diachronní reflexivitě:

Od dekauzativu k deagentivu a jeho vztahu k pasivu. Část II

ABSTRAKT: Nejprve představíme obsah a nejvýznamnější poznatky z monografie Jiřího Perglera (2020) k reflexivnímu deagentivu (= RD) v češtině 15.–17. století. Poté soustředíme pozornost na vybrané dílčí aspekty, přihlížejíce ke konstrukčnímu přístupu k diachronním změnám (Traugott 2015; Smirnova & Sommerer 2020; aj.). Zajímat nás bude, jak se jednotlivé rysy předchozích konstrukcí mění směrem k deagentivu. Zdůrazňujeme přitom postupnost změn místo

víceznačného užití (Pergler 2020) a tudíž upřednostňujeme kontextuálně vymezenou reanalýzu „po etapách“, vedoucí od dekauzativní k deagentivní konstrukci. Zároveň se tím vzdáváme tradičně vymezované dichotomie mezi těmito konstrukcemi (např. Comrie 1985; Haspelmath 1993; 2021; aj.).

Vycházejíce z pojetí konstrukčního síťování (Fried 2013a), podle něhož reflexivní konstrukce představují uskupení v síti vztahů na základě rodinné podobnosti (*Familienähnlichkeiten*, Wittgenstein 1953), považujeme ovšem za podstatné zachytit to, že koncepce síťování reflexivních konstrukcí je organizována na principu „rodinné dědičnosti“, při níž jsou konstrukce propojeny geneticky příbuznou, nikoliv identickou syntaxí a geneticky příbuznou, avšak ne identickou sémantikou (AB...*n* → BC...*n* → CD...*n* → DE...*n*).

Modifikujeme zde Heinův (2002) model, v němž vystupují dvě po sobě následující stadia, nazvaná styčný a přepínací kontext, které lze pokládat za odpovědné za proces a výsledek konstrukcionalizace (dekauzativ → přechodná konstrukce → deagentiv).

Co se týče vztahu k pasivu, zůstala doposud nezodpovězena otázka, jak se tyto konstrukce, obě Haspelmathem (1990) označované jako „pasivum“, od sebe navzájem funkčně liší, pokud v daném jazyce vznikly na základě morfologické inaktivizace situace, označené slovesným kmenem. Předpokládáme, že se v průběhu vývojového procesu participant s rolí agentu, integrovaný do dvou sice původně inaktivních, ale odlišných konceptů (procesuální stadium u dekauzativu a stavové stadium u předmětného rezultativu), spolupodílel na utváření do různé míry funkčně odlišných konstrukcí deagentivu a pasiva.

KLÍČOVÁ SLOVA: konstrukční změna; pasivum participiální; přechodná konstrukce; (personální / impersonální / tranzitivně impersonální) reflexivní deagentiv; reflexivní dekauzativ

Luboš Veselý, Vojtěch Veselý, Ondřej Bláha, Jan Chromý: Kapitoly o slovesném vidu nejen v češtině¹

Praha: Filip Tomáš – Akropolis, 2020, 192 s.

Milan Hrdlička

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, Česká republika
milan.hrdlicka@ff.cuni.cz

Při pohledu na řadu knižních titulů, zásadních statí a studií, ale i dílčích příspěvků vytvořených za uplynulá desetiletí by se mohlo zdát, že se problémová, náročná a velmi obtížně uchopitelná kategorie slovesného vidu konečně začíná jevit jako náležitě zmapovaná a zevrubně popsaná a že již takovou měrou nepřitahuje zaslouženou pozornost lingvistů ani nenabízí další nosné podněty k bližšímu zpracování. Právý opak je ovšem pravdou.² Výmluvně o tom svědčí i nová kolektivní monografie. Zajímavá a přínosná publikace je členěna do čtyř kapitol, jejichž pořadí koresponduje s uvedenou posloupností členů tvůrčího kolektivu.

První kapitola s názvem *Český vid v kostce*, nejrozsáhlejší (s. 11–104) a z našeho pohledu stěžejní, se pokouší o relativně stručný souhrnný pohled na slovesný vid v češtině a o představení zmíněné kategorie ve všech relevantních souvislostech. Pojednává o obecné lexikální sémantice slovesa, o podobách (ne)dokonavosti, o příčinách vidové (ne)párovosti, o relaci vid – čas, vid – způsob slovesného děje, o vidové homonymii a o mnohých jiných důležitých tématech. Nastoluje a řeší rovněž problematiku podílu slovesné prefixace a sufuxace na utváření vidové soustavy, zejména vidových korelací, i četné navazující otázky (typy vidových dvojic, principy formální signalizace vidových hodnot aj.).

Druhá kapitola (s. 105n.) nazvaná *Vidová nepárovost sloves na do- implikujících předcházejících stejných/podobných děj (a otázky související)* navazuje na předchozí téma vidové nepárovosti a snaží se o odhalení příčin výrazného směřování analyzovaných

¹ Tento výstup vznikl v rámci programu Cooperatio, vědní oblasti Lingvistika.

² Při této příležitosti připomínáme lingvodidakticky zaměřenou práci tchajwanské bohemistky Melissy Shuih-hui Lin *Tense and Aspect in Second Language Acquisition – Chinese learners of Czech* (Taipei: Brookman Books, Ltd., 2021) přinášející inspirativní pohledy na paralely mezi videm v češtině a čínštině. Pozornosti rovněž doporučujeme disertační práci I. Starý Kořánové *Vidová kolokabilita* (Praha: Univerzita Karlova, 2019).

verb k perfektivitě tantum. Autor se v rámci daných prefigátů zaměřuje na tři množiny sloves, jež vedle explicitního zachycení určitého děje presuponují i takový předcházející děj, který je blízký (podobný) jako děj přímo vyjadřovaný. Jde o slovesa s významem 1) „dokončení děje s dosažením výsledku“ (*dopsat knihu*), 2) „dodatečný děj“ (*dosladit čaj*), 3) „prosté ukončení děje bez dosažení výsledku“ (*svíčka dohořela*). Třetí skupina se dále vnitřně člení a) na verba s významovou složkou „vnitřní limit děje“ (*dědeček dosnídal*), b) na verba bez této významové složky (*dítě konečně doplakalo*). Uvádí se poznatek, že z perfektiv tantum na *do-* implikujících danou presupozici náleží téměř polovina sloves do skupiny 3b; příčina neexistence vidových protějšků je správně spatřována v kombinaci významu „prosté ukončení děje“ s absencí významové složky „vnitřní limit děje“ (srov. blíže s. 105n.).

Předposlední část monografie *Vidová nepárovost v češtině ve srovnání s ruštinou* (s. 127n.) je koncipována kontrastivně. Přistupuje k problematice příčin (ne)párovosti z perspektivy míry gramatikalizace vidu v dotyčných jazycích. Vychází při tom z teze o relativní obligátnosti volby adekvátní vidové formy v ruštině (oproti značné volnosti výběru v češtině), přičemž stupeň vidové párovosti ověřuje detailním rozbohem tří reprezentativních frekvenčních korpusových seznamů slovesných lemmat v českých a ruských publicistických textech z různých období. Autor kapitoly dospívá k řadě cenných poznatků, z nichž uvádíme následující: vidový systém českých sloves je celkově méně symetrický než vidový systém v ruštině (v ní se tendence k symetričnosti projevuje vyšší četností výskytu sekundárních imperfektiv); podíl sloves dokonavých a nedokonavých je zejména v rovině tokenů vyváženější v ruštině (v češtině výraznějším způsobem převládají bezpříznaková imperfektiva); povahou periferní obouvidovost je obvyklejší v češtině.

Závěrečný oddíl (*Metody výzkumu vidu a způsobu slovesného děje*, s. 142n.) se zamýšlí nad různými výzkumnými přístupy, konkrétně nad metodami introspektivními, korpusovými a behaviorálními (ty jsou dále členěny na metody využívající a) reakční časy, b) sledování očních pohybů, c) elicitaci jazykové produkce), hledá jejich přednosti i problémové momenty a zabývá se otázkou možnosti užitečného souvztažení jejich výsledků a závěrů. Problémový bod introspekce (zejména laické) spočívá v jen částečném (subjektivním) reflektování jazykové reality; poukazuje se však na fakt, že introspekce expertní stála u zrodu pestrého spektra výzkumů aplikujících sofistikované metody. Předností korpusů je nepochybně možnost využívání obrovských objemů objektivních dat, upozorňuje se nicméně i na možná omezení (při korpusovém výzkumu vidu jde o obecně nízkou frekvenci některých sloves či gramatických struktur, zmiňuje se nutnost práce s korpusovými daty i jejich doplnění na základě introspekce). V případě experimentálních behaviorálních metod lze mimo jiné sledovat vliv různých proměnných i zkoumat jinak nepřístupné aspekty řečového chování. Realizace těchto postupů je však náročná (časově, finančně, expertně), nadto čelíme riziku nepřirozeného chování i neautentických jazykových podnětů. Bylo by bezesporu báječné dospět k optimálnímu poměrnému zastoupení různých metod tak, aby jejich průnik přinášel výsledky co možná nejvalidnější a nejhodnotnější.

V každé ze čtyř uvedených částí kolektivní monografie nacházíme řadu zajímavých závěrů, postřehů a stanovisek bohatě materiálově dokládaných i nemálo diskusních podnětů k zamyšlení. Zastavíme se alespoň u několika z řady inspirativních otázek.

Slovesný vid tradičně byl a dosud stále ještě je nazírán spíše jako slovesná kategorie lexikálně-gramatická, což pokládáme za opodstatněné a vžitě, tedy bez nutnosti změn. V úvodních pasážích publikace jsme totiž svědky pokusu přistupovat k vidu jako ke kategorii „*morfologické gramatické*“³ (s. 14), přestože autor výslovně a opakovaně uznává důležitost, resp. bázovou povahu a roli dimenze významové („*rozdíl mezi dokonavostí a nedokonavostí má podklad/základ sémantický*“, s. 18 i jinde). Vytěšňování sémantiky⁴ považujeme v případě vidu za ošidné, její role je totiž nepřehlédnutelná (nezřídka klíčová),⁵ přes snahu upozadit ji neustále do dané problematiky větší či menší měrou „*prosakuje*“.

Z významového hlediska (s. 24n.) jsou slovesa členěna na mutační (událostní), např. *budovat – vybudovat město, šít – ušít košili*, jednoduše procesuální, např. *mluvit, jet, diskutovat*, a stavová, např. *sedět, spát, sousedit*. O povaze slovesa jako vidově párového (anebo nepárového) rozhoduje jeho lexikální význam, přičemž „*(takřka) nutnou podmínkou pro vidovou párovost je tzv. mutačnost slovesného významu*.“ (tamtéž) Mutační verba vyžadují změnu (přechod) účastníka děje z nějaké situace výchozí do situace výsledné – může se jednat o vznik (přechod ze situace „*nebýt/neexistovat*“ do situace „*být/existovat*“, kupř. *(u)vařit polévku*, nebo o zánik, třeba *(z)ničit, (s)hořet*, popř. o změnu místa (*odejít, přestěhovat se*) či o další možnosti.

Jako vidově párové sloveso se v příslušné pasáži zmiňuje např. dvojice *vařit – uvařit* nebo *psát – napsat*, což je s naznačenou koncepcí v souladu. V tomto smyslu lze třeba uvést *Psal a psal, dokud ten článek nenapsal*.⁶ Stejně tak je ale podle našeho mínění analogicky možné vyjádření *Bude prostě trhat, až ten košík malin natrhá*. či *Spal, dokud se pořádně nevyspal*. atd. Dotyčná slovesa (čili *trhat, natrhá, spát, vyspat se*) jsou zde (stejně jako četná jiná) ovšem pojímána jako nepárová. Domníváme se, že tato skutečnost poněkud problematizuje začlenění přinejmenším některých verb mezi imperfektiva a perfektiva tantum (s. 53n.).

³ Druhý z atributů se nám zde jeví jako redundantní.

⁴ Sémanticky identické vidové dvojice jsou nesporně relevantním předmětem akademických disputací. Z perspektivy popisu vidu pro jinojazyčné mluvčí je však přístup nepojímající slovesa *vařit – uvařit, psát – napsat* aj. (s. 132) jako párová jen obtížně využitelný. V otázce zařazení daných verb nepadají v monografii shoda, viz s. 19, 21.

⁵ Rozdíl mezi párovými slovesy *popsat*, perf. (*Popsal tu problematickou situaci skutečně výstižně*). – *popisovat*, imperf. (*Často nám poutavě popisoval své nezapomenutelné zážitky z cest*.) ve významu „*líčit nějakou událost, mluvit o nějaké situaci*“ je zřejmý, má-li však sloveso *popsat* význam „*zaplnit určitý prostor, plochu psaním*“ (*Ten velký linkovaný sešit popsál za necelý týden*.) vystupuje výlučně jako perfektivum tantum.

⁶ V této souvislosti připomínáme výstižnou metaforu I. Poldaufa a K. Šprunka (*Čeština jazyk cizí*. Praha: SPN, 1968): imperfektivum děj filmuje, kdežto perfektivum fotografuje.

Oceňujeme mimo jiné pojednání o problematice příznakovosti (s. 22n.), kdy se v případě bezpříznakových imperfektiv završení děje (jeho rezultat) spolehlivě vyrozumívá z kontextu nebo ze situace (*Tady ten obraz maloval Mánes. Kdo ti šil ty nové šaty?*). Pochopení této otázky pokládáme zejména u zahraničních bohemistů za klíčové, v opačném případě totiž snadno nabývají dojmu, že pro řečovou distribuci (im)perfektiv v češtině prakticky žádná pravidla neplatí.⁷

Užitečné je také shrnutí o významech a funkcích tvarů nedokonavých i dokonavých (s. 29n.), kam by bylo možné k imperfektivům doplnit alespoň a) vyjadřování záměru, cíle (*Bratr hledá větší byt.* = chce najít; *Kolega prodává auto.* = hodlá prodat), b) jejich aktualizující roli (srov. rozdíl mezi výpověďmi *Pamatuju si, jak jsem mu tu knihu půjčil* versus *půjčoval*).⁸ či c) uvozování situací, v nichž je jejich pozitivní výsledek nejistý (*Příští týden obhajuju diplomovou práci a skládám státní zkoušku.*) aj. Prostřednictvím perfektiv se zase zdůrazňuje a) nezpůsobilost, neschopnost (viz rozdíl mezi výpověďmi *Neumí vařit.* – *Neumí si ani uvařit.*), b) varování (*Pozor, nespál se o ta kamna! Nepíchni se o ten nůž! Nespadni tam!*), c) nutnost, nevyhnutelnost realizace určitého děje (*Sleva 80 %, no nekup to! Taková drzost, no nedej mu pár facek!*) nebo třeba d) děj nechtěný, nezáměrný či spontánní reakce (*Tady vždycky uklouzne a upadne. Pokaždé když ji potká, zčervená.*)⁹

Jako velmi vhodné hodnotíme připomenutí mnohdy opomíjených deverbativ (*přeložit* – *překládat*: *Přineste mi ten přeložený text v pondělí.* proti *Ten překládaný text je opravdu zajímavý*; *přerušit* – *přerušovat*: *Došlo k přerušování diplomatických styků mezi oběma zeměmi.* kontra *Neměl rád přerušování filmů reklamou.*) stejně jako pasáž o relacích slovesného vidu se spojky, příslovci, prepovicemi (s. 72n.). Zde poukazujeme na pozoruhodnou významovou a funkční spolupráci slovesných předpon a původních předložek,¹⁰ které se až na prepozici *k* s prefixy překrývají, srov. spojení jako *napsat na papír*, *předstoupit před shromážděné studenty*; *vejít do kanceláře*, *vjet z garáže* atd.

Zřetel k propozičnímu obsahu výpovědi se objevuje i v pracích I. Starý Kořánové,¹¹ která vychází z hypotézy, že se na realizaci vidových významů spolupodílí více

⁷ Diskuse s nerodilými mluvčími češtiny, zejména s Neslovany, o druzích a možnostech kompenzací absence zmiňované slovesné kategorie jsou velmi přínosné. Názorně potvrzují slova V. Skaličky, že *Jazyky jsou různé pokusy o řešení téhož problému.*

⁸ Blíže Hrdlička, M. (2009): *Gramatika a výuka češtiny jako cizího jazyka.* Praha: Karolinum.

⁹ V ruštině i v některých dalších slovanských jazycích by se v daném případě užilo sloves nedokonavých (pravidelná opakování děje), což by v češtině působilo absurdně (*Tady vždycky klouže a padá*).

¹⁰ Blíže Hrdlička, M. (2000): *Předložky ve výuce češtiny jako cizího jazyka.* Praha: Karolinum.

¹¹ Bermel, N. – Kořánová, I. (2008): From Adverb to Verb: Aspectual Choice in the Teaching of Czech as a Foreign Language. In: C. Cravens – M. U. Fidler – S. C. Kresin (eds.), *Between Texts, Languages, and Cultures.* Bloomington: Indiana University, Slavica, 53–70; Kořánová, I. (2011): Vid pro nevidomé aneb teorie signálních slov. In: J. Hasil – M. Hrdlička (eds.), *Psáno do oblak.*

lexikálních komponentů, nikoliv jen predikátové sloveso. Na korpusovém materiálu SYN 2000 sleduje vidové kolokace a pokouší se využít i sémantiky signálních slov provádějících s určitou pravděpodobností textový výskyt jednoho z vidů. Zaměřuje se na spojení temporálně aspektuálního markeru (TAM), kam spadají adverbia (*pořád, nepřetržitě, náhle*), adverbialie (*na celý život*), konjunkce (*jakmile, zatímco*) nebo partikule (*konečně*), se slovesem a sleduje míru, resp. pravděpodobnost korelace příslušného TAM s určitým videm. Dospívá k cenným poznatkům (spojka *jakmile* se v 85% případů pojí s perfektivy, příslovce *pořád* v 98% s imperfektivy atd.).

Závěrečná poznámka se týká třetí kapitoly, konkrétně překvapivé zmínky o symetrickém výskytu (im)perfektiv ve všech devíti časech v bulharštině (s. 128). Je totiž známou skutečností, že se v některých rodinách jazyků vyskytuje buď zpracovaný systém časů (např. románské, germánské), nebo právě vid (slovanské).¹²

Uzavíráme konstatováním, že je zmiňovaná kolektivní monografie vítaným a hodnotným příspěvkem ke zpracování slovesného vidu nejen v českém jazyce a že se v odborných kruzích jistě setká s živým a pozitivním ohlasem.

Sborník k nedožitým sedmdesátým narozeninám profesora Jana Kuklíka. Praha: Karolinum, 327–333; Starý Kořánová, I. (2014): K metodice slovesného vidu. In: J. Hasil – M. Hrdlička (eds.), *Čeština jako cizí jazyk VII*. Praha: Univerzita Karlova, Euroslavica, 141–149.

¹² Připomínáme ústup jednoduchých minulých časů v češtině 14. a 15. století kompenzovaný postupnou gramatikalizací protikladu sloves dokonavých a nedokonavých.

Nachwuchstagung „Korpuslinguistik im Deutschen und im Sprachvergleich“ in Prag. Ein Bericht über die vierte Phase des Projekts GerCoLiNet

Lukáš Felbr, Barbora Genserová

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha, Česká republika
lukasfelbr@seznam.cz; barbora.genserova@gmail.com

Korpuslinguistik ist ein fester Bestandteil der linguistischen Forschung und wird als solcher auch zunehmend Teil der Curricula von sowohl Bachelor- als auch Masterstudiengängen. Und da die Korpusarbeit über digitale Tools erfolgt, sind es diese Tools, die die Möglichkeiten der interuniversitären und internationalen Zusammenarbeit in Forschung und Lehre häufig effizienter gestalten. Um diese Zusammenarbeit zu unterstützen, wurde das *GerCoLiNet*-Projekt ins Leben gerufen. Bereits im Wintersemester 2019/2020 hat Hélène Vinckel-Roisin, Dozentin an der Germanistik der Universität Sorbonne, ihre KollegInnen von vier Partneruniversitäten der *4EU+ European University Alliance*¹ zur Zusammenarbeit an einem gemeinsamen Projekt zur deutschen kontrastiven Linguistik eingeladen. Der Projektantrag wurde einige Monate später bewilligt und so konnten sich im Mai 2021 nicht nur die Dozierenden, sondern auch die Studierenden der Karls-Universität (KU)², der Universität Sorbonne in Paris (SU), der Universität Kopenhagen (UCPH), der Universität Mailand (UNIMI) und der Universität Warschau (UW) zur ersten Projektphase von *German Contrastive Linguistics Network* (GerCoLiNet) treffen. Als externer Partner hat an dem Projekt auch das Leibniz-Institut für Deutsche Sprache in Mannheim, vertreten durch die Korpuslinguisten Marc Kupietz und Rainer Perkuhn, teilgenommen.

Das *GerCoLiNet*-Projekt setzte sich zum Ziel, ein Netzwerk von Dozierenden und Studierenden der beteiligten Universitäten zum Austausch von Fachkenntnissen im Bereich der germanistischen und kontrastiven Linguistik im europäischen Kontext zu bilden. Des Weiteren soll *GerCoLiNet* den Germanistikstudierenden im Master- und Doktorstudium ermöglichen, ihre theoretischen Kenntnisse in der empirischen Forschungsarbeit mit den Sprachkorpora anzuwenden.

¹ Vgl. <https://4euplus.eu/4EU-1.html> (30.09.2022).

² Von der Karls-Universität haben vier Dozierende und in allen Phasen des Projekts insgesamt sechs Studierende des Instituts für germanische Studien der Philosophischen Fakultät (unter der Leitung von Vít Dvořák) teilgenommen.

Auf die erste Online-Phase folgte im Juli 2021 die Sommerschule *Potenzial europäischer Korpora für linguistische Fragestellungen: Theorie – Methodik – Anwendungsmöglichkeiten*, die in Paris mit physischer Anwesenheit der Teilnehmenden stattfinden konnte.³ Im Januar 2022 folgte in Warschau die Winterschule *Lexik und Lexikographie in Praxis im europäischen Vergleich: Theorie und Empirie zum Deutschen und zum Sprachvergleich*, welche den Studierenden die Möglichkeit gab, erste Ergebnisse ihrer internationalen Gruppenarbeit zu präsentieren.

Die vierte und letzte Phase fand am 27. und 28. Juni 2022 statt, womit das ganze Projekt abgeschlossen wurde. Im Unterschied zu den früheren Projektphasen, die von den Dozierenden vorbereitet wurden, wurde diese Tagung von Studierenden aller teilnehmenden Universitäten organisiert. Am Anfang des Projektes wurde diese Phase als ein Online-Kolloquium geplant; da sich jedoch die Pandemie-Situation verbesserte, fand sie vor Ort in Prag an der Philosophischen Fakultät der Karls-Universität statt.

Während dieser Tagung wurden die Ergebnisse der Studierendenprojekte präsentiert. Da der Zweck dieser Phase die internationale Zusammenarbeit von Studierenden und die praktische Arbeit mit Sprachkorpora waren, haben die Dozierenden keine eigenen Vorträge gehalten. Die Studierenden hatten die Möglichkeit, ihre Kompetenzen weiter auszubauen: Neben tiefgehenden Erfahrungen in der Arbeit mit Korpora und der Vorbereitung der Präsentation von Forschungsergebnissen sammeln sie auch neue organisatorische Kompetenzen.

Wie bereits in den früheren Phasen haben die Studierenden in Gruppen von zwei oder drei gearbeitet; die gemeinsame Vorbereitung ist wieder ausschließlich online verlaufen. Die Gruppen wurden von den Dozierenden hinsichtlich der gewählten Themen betreut. Die daraus resultierenden Präsentationen wurden in vier thematische Blöcke eingeteilt: *Syntax, Interjektionen und Modalpartikeln, Flexion von Substantiven und Pronomen* und *Diskurslinguistik*.

In der ersten Präsentation haben Federica Limonta (UNIMI), Joanna Rzeźnik (UW) und Laura Silva (SU) Ergebnisse ihrer kontrastiven Analyse vorgestellt. Anhand des Parallelkorpus *InterCorp* haben sie die Möglichkeiten der Topikalisierung des Akkusativobjekts im Deutschen, Italienischen, Polnischen und Französischen analysiert. Dabei haben die Referierenden auch die syntaktischen Spezifika der einzelnen Sprachen in Betracht gezogen, wie z. B. die Stellung von *es* im Deutschen.

Weronika Chałubińska (UW), Lukáš Felbr (KU) und Guðrið Guðjonsson (UCPH) haben in ihrem Beitrag die Übersetzungsäquivalente der deutschen Modalpartikel *ja* im Polnischen, Tschechischen und Dänischen analysiert und die dabei eingesetzten Übersetzungsstrategien verglichen. Sie haben das Korpus *InterCorp* verwendet, in dem sie mit deutschen Originaltexten und ihren Übersetzungen in die jeweiligen drei Sprachen gearbeitet haben. Die Referierenden haben eine Korrelation zwischen den Satztypen, in denen die Modalpartikel vorkommt, und den Übersetzungsstrategien

³ Für mehr über die ersten Phasen des Projekts vgl. Hejhalová et al. (2021).

entdeckt: Während in den Imperativ- und Interrogativsätzen die Modalpartikeln in Übersetzungen ausgelassen werden, werden in den Deklarativ- und Ausrufesätzen in den meisten Fällen andere Strategien genutzt.

Den Möglichkeiten der Korpusforschung von unflektierbaren Wortarten widmete sich auch die Präsentation *Die neugebildeten Interjektionen im Deutschen* von Sabrina Ghislandi (UNIMI), Petr Louda (KU) und Chloé Rustan (SU). Anhand der Neologismenwörterbücher haben die Referierenden neun Interjektionen gewählt, die sie in den Korpora der geschriebenen Texte weiter analysiert haben, wobei sie versuchten, die einzelnen Lesarten der Interjektionen in eigens postulierten Kategorien zu klassifizieren. Im Fazit betonte die Forschungsgruppe am Beispiel der Begriffe *phatisch* und *emotiv*, wie schwierig (bis unmöglich) es manchmal war, die einzelnen Lesarten und Funktionen zu klassifizieren. Die Referierenden betrachteten erstmals den Übergang zwischen diesen zwei Kategorien, die auf Jakobsons Funktionen der Sprache verweisen, als eine Skala. Dies bezeichnete Vít Dovalil in der anschließenden Diskussion als einen mutigen Vorschlag, denn Jakobsons Kategorien werden in der Regel statisch betrachtet.

Chady Ghouthi (SU), Sabrina Proietti (UNIMI) und Karolina Zajączkowska (UW) haben in ihrer *korpusgestützten Pilotstudie an der Schnittstelle zwischen Morphologie und Semantik* die Schwankungen bei der Flexion ausgewählter Maskulina im Deutschen mit Fokus auf Genitiv Singular untersucht. Die Schwankungen zwischen starker und schwacher Flexion bei polysemen Maskulina im heutigen Deutsch wurden am Beispiel von *Trabant*, *Drache* und *Bauer* vorgestellt. Die Korpusdaten haben gezeigt, dass es oft zu zahlreichen Abweichungen von den semantischen Regeln kommt, die in den Grammatiken und Wörterbüchern beschrieben werden (wie z. B. die schwache Deklination von *Trabant* im Sinne von *Auto*, die laut Kodizes nur bei *Trabant* im Sinne von *Satellit* möglich sein sollte).

Eglantine Gaglione (SU), Dominik Iwanczenko (UW) und Andrea Spedale (UNIMI) haben sich in ihrem Beitrag den Demonstrativ- und Relativpronomen *dessen*, *deren* und *derer* und ihren hyperkorrekten Varianten *derem* und *dessem* gewidmet. Anhand der Daten aus Korpus *DeReKo-2022-1* haben die Referierenden gezeigt, dass sich die im 19. Jahrhundert aufgestellte Regel, *derer* dürfe nur als vorausweisendes Demonstrativ verwendet werden, nie durchgesetzt hat. Was die hyperkorrekten Varianten betrifft, wurde die Form *dessem* 837 mal und die Form *derem* 759 mal belegt (gegen 2 415 947 Belege für die korrekte Variante *dessen*). Die belegten Varianten *dessem* und *derem* relativieren den Referierenden zufolge die allgemeine Tendenz des Deklinationsabbaus im Deutschen.

In der korpusbasierten Studie von Barbora Genserová (KU), Lucas Guerguerian (SU) und Sara Rainoldi (UNIMI) wurden *Fremdwörter des Deutschen im Bereich der Corona-Pandemie* untersucht. Für die Studie wurden mit *Sketch Engine* benutzerdefinierte Korpora aus Webmedientexten erstellt. Der Fokus lag auf den morphosyntaktischen Eigenschaften (sowie Pluralsetzung) der Fremdwörter sowie auf den Tendenzen in ihrer Frequenz und Bedeutung. In der anschließenden Diskussion wurden auch die Schwankungen im Genus der Wörter (z. B. beim *Virus*) näher besprochen.

Eugenio Verra (UNIMI) und Birgitte Schmidt (UCPH) haben in ihrem Vortrag *Einwanderer, Flüchtling, Migrant: ein korpuslinguistischer interlingualer Vergleich* Wörter aus dem Migrationsdiskurs dahingehend untersucht, ob die von Wörterbüchern angegebenen Übersetzungsäquivalente in der Praxis auch realisiert werden und ob die Wörter im Online-Diskurs in den verschiedenen Sprachen funktionale Äquivalente sind. Für diese Studie wurden die Korpora der *TenTen*-Serie in *Sketch Engine* verwendet. Für das Italienische und Dänische wurden Korpora aus dem Jahre 2020 (*daTenTen20, itTenTen20*) verwendet und für das Deutsche aus dem Jahre 2018 (*deTenTen18*), obwohl ein deutsches *TenTen20* auch zur Verfügung steht.

Nähere Informationen und alle Präsentationen sind auf der offiziellen Website des Projekts zu finden (<http://www.gercolinet.eu/outcomes>). Ein Teil der Studienbeiträge der Prager Nachwuchstagung wird in der Zeitschrift *Beiträge zur allgemeinen und vergleichenden Sprachwissenschaft* (Philologische Fakultät der Universität Wrocław) voraussichtlich im Jahr 2023 publiziert.

Das Projekt hat zur Verstärkung der internationalen Stellung der Prager Germanistik beigetragen und ein breites Netzwerk von Kontakten geschaffen, dank dessen die Zusammenarbeit zwischen den Studierenden aller beteiligten Universitäten fortgesetzt werden kann. Bereits jetzt laufen die Vorbereitungen für eine DoktorandInnengruppe, die von den Studierenden selbst gegründet wurde und zum Austausch von Erfahrungen und Quellen dienen soll. Als Fortführung dieses Projekts ist ein gemeinsames Seminar zur Korpuslinguistik geplant, welches für Masterstudierende aller Universitäten der 4EU+ angeboten und von AkademikerInnen aller an *GerCoLiNet* teilnehmenden Instituten unterrichtet werden soll.

LITERATUR

HEJHALOVÁ, V. – DOVALIL, V. – ŠEMELÍK, M. – TICHÁK, V. (2021): GerCoLiNet – German Contrastive Linguistics Network. Zpráva o aktuálním projektu Ústavu germánských studií FF UK. *Jazykovědné aktuality*, 58(3–4), 106–108.

International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems

*Natalia Sharonova¹, Vasyl Lytvyn², Olena Levchenko²,
Yevhen Kupriianov¹, Victoria Vysotska^{2,3}*

¹ *National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Kharkiv, Ukraine*

² *Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine*

³ *Osnabrück University, Osnabrück, Germany*

nvsharonova@ukr.net; Yevhen.Kupriianov@khpri.edu.ua

Vasyl.V.Lytvyn@lpnu.ua; Olena.P.Levchenko@lpnu.ua; Victoria.A.Vysotska@lpnu.ua

The International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS) has had international status since 2017.¹ The organizers of the conference are the teams of Kharkiv Polytechnic Institute (Department of Intelligent Computer Systems, Department of Software Engineering and Management Intelligent Technologies) and Lviv Polytechnic National University (Department of Information Systems and Networks, Department of Applied Linguistics). The project was also supported and strongly helped in its implementation by Thierry Hamon from Institute Galilée – Sorbonne University, Paris Nord (France), Natalia Grabar from the University of Lille (France), Izabela Jonek-Kowalska and Agnieszka Kowalska-Styczeń from Silesian University of Technology (Poland), Michael Emmerich from Leiden University (the Netherlands) and Vitor Basto-Fernandes from the University Institute of Lisbon (Portugal). Today, the co-organizers of the conference include such scientific institutions as Politechnika Śląska and LIMSI-CNRS & Université Paris-13. In 2021, the Ukrainian Language and Information Fund of the National Academy of Sciences of Ukraine, a leading institution in the field of computational linguistics and computational lexicography, joined the program committee.

Since 2018, the proceedings of COLINS have been published by the German publishing house CEUR-WS and have been indexed in the international scientometric databases Scopus and DBLP, and since 2021, they have been indexed in Web of Science.

Every odd year the conference is held at the National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute” (Department of Intelligent Computer Systems, Department of Software Engineering and Management Intelligent Technologies), and every even year it takes place at the Lviv Polytechnic University (Department of Information Systems and Networks). The geography of participants covers such countries as Austria, Azerbaijan, Great Britain, India, Kazakhstan, Canada, Kuwait, Morocco, Malaysia, Nigeria,

¹ See also the website of the conference: <https://colins.in.ua/>.

Netherlands, Germany, Norway, Poland, Portugal, United States of America, Serbia, Slovenia, Turkey, Finland, France, Uganda, Ukraine, etc. Video presentations of conference participants are available on the Facebook page² and YouTube channel of the conference.³

The sixth international conference COLINS-2022 was held on May 12–13, 2022. It gathered about 500 participants from 16 countries. Due to the military aggression of the Russian Federation against Ukraine, the program committee decided to move the conference to Silesian University of Technology (Gliwice, Poland). The conference addressed a number of problem areas: 1) natural language text processing systems, corpus technologies, 2) ontologies and computational lexicography, 3) computational analysis of discourse and social networks, 4) applied intelligent systems and 5) machine learning technologies.

At the conference, the plenary talks were made by the scientists from Poland, Marek Kuźniak and Michal Harkazh, as well as by leading Ukrainian scientists, including N. V. Sharonov, N. F. Khairova, O. P. Levchenko, V. F. Starko, and M. O. Shvedova. Their plenary talks raised a wide range of problems related to: 1) modeling of informational and cognitive processes occurring in a person's brain while making certain decisions; 2) construction of algorithms for semantic analysis of texts of different styles; 3) using the BERT language model to analyze paraphrased texts in the news corpus; 4) method of corpus study of author's works and 5) creation of electronic lexicographic resources for people and text information processing systems, including virtual lexicographic systems for conducting linguistic research based on dictionary text. Recent developments in the field of natural language processing systems that deal with Ukrainian and some other European languages, such as English and Spanish, have attracted special interest from the scientific community.

Thus, the report "VESUM: A large morphological dictionary of Ukrainian as a dynamic tool" by V. F. Starko is devoted to the creation of a large morphological dictionary of the Ukrainian language VESUM (compilers V. F. Starko and A. Rysin). This is a very valuable resource for the analysis and generalization of Ukrainian morphological data. The dictionary contains a rich set of morphological features for more than 400,000 Ukrainian lemmas, including proper names, abbreviations, alternative spellings, slang, obsolete items, dialect and archaic words, etc. The dictionary is used as a language checker in the LanguageTool, in the Lucene search engine, as well as a dynamic tagging component that acts as a supplement to the dictionary itself. The dictionary is freely available (see <https://r2u.org.ua/vesum/>).

Computational linguists focus not only on the Ukrainian literary language, but also on idiolects of writers. M. O. Shvedova's report "Normalization of early modern

² See <https://www.facebook.com/people/Computational-Linguistics-and-Intelligent-Systems-Conference/100077685550814/>.

³ See https://www.youtube.com/channel/UCr74OG8oKlJE_ETVxRC9lPQ.

Ukrainian in GRAC: the case of Lesia Ukrainka's works" was devoted to this problem. In order to study the lexical, syntactic, and stylistic characteristics of the author's language, there is a need to create separate text corpora and appropriate placement technology. In this regard, the creation of a subcorpus of Lesya Ukrainka's texts within the General regionally annotated corpus of the Ukrainian language (see <http://uacorpora.org/Kyiv/ua>) by M. O. Shvedova and her scientific team is relevant and important. For the effective processing of texts within GRAC, appropriate tools have been developed and offered, which allow the user to judge the semantic dominants of the text based on the frequency of salient words, and to determine the semantic accents of the text based on the most frequent words. As the author mentions, the proposed approach is applicable not only to the works of Lesya Ukrainka, but also to other Ukrainian texts of the studied period. With this in mind, it should be noted that the GRAC corpus is quite a popular resource among other scientists who research the texts of writers. For example, O. P. Levchenko and M. P. Dilai made a plenary report "Key colour terms in the Ukrainian Prose Fiction of the 21st Century", dedicated to the corpus analysis of modern prose (Y. Andruhovych, Y. Vynnychuk, V. Shklyar and others), the purpose of which is to propose a methodology for corpus analysis of author's texts, based on a combination of quantitative and qualitative methods. The study focuses on the characteristic features of the authors' use of colour names, that is, colour profiles, which are a unique identifier of an idiolect, and the determination of the parameters of colour profiles.

An equally important issue is the development of models and algorithms for text analysis and their implementation in text corpora. In particular, N. F. Khairova, N. V. Sharonova and colleagues from Kazakhstan O. Mamyrbayev, K. Mukhsina in the report "Using BERT model to identify sentences paraphrase in the news corpus" highlighted the advantages of using the Sentence-BERT language model to classify paraphrased sentences over other modern models and demonstrated the software implementation of the specified model in the created corpus of English texts.

A separate current area of the conference is computational lexicography, the main tasks of which are: 1) updating fundamental lexicons, modifying their content and structure in accordance with new realities; 2) digitalization of the lexicographic heritage; 3) compilation and application of dictionaries as elements of text information processing systems, conceptual systems; 4) creation of multilingual lexicographic systems. In this regard, the work of the Ukrainian Language and Information Fund of the National Academy of Sciences of Ukraine under the leadership of V. A. Shirokov deserves special attention. Thus, to update and support the dictionary of the Ukrainian language in 20 volumes, a computer-instrumental system was developed – the virtual lexicographic laboratory "Dictionary of Ukrainian Language" (VLL SUM). Similar VLLs were created for terminological dictionaries (available in enterprise mode on the ULIF website: <https://ulif.org.ua/>). Work is currently underway on the digitization of the "Dictionary of Ukrainian Biological Terminology", which is the subject of the report "Terminology dictionary digitalization", authors: V. A. Shirokov, I. V. Ostapova, A. V. Dorozhynska, Yu. I. Verbynenko, M. M. Yablochkov. At the same time, the Fund's

team aims to offer a digitization technology that would be general and suitable also for other dictionaries. The proposed technology is a step-by-step conversion of a dictionary from a paper text to an online version and includes the following stages: 1) text in PDF format, 2) HTML file, 3) a formal dictionary model called a lexicographic system, 4) XML file, 5) database, 6) website. The technology was successfully tested on the “Dictionary of Ukrainian Biological Terminology”, which has a rather large volume and a complex structure. Thanks to the website interface, the user has both the access to updating and reviewing the dictionary text and constant technical support.

Technological solutions developed at the Ukrainian Language and Information Fund are successfully used for dictionaries published in foreign publications. Among them is the dictionary of the Spanish language published by the Royal Academy of the Spanish Language (“Diccionario de la lengua Española”, 23ª edición, abbreviated DLE 23), to which Ye. V. Kupriyanov dedicated the report “Computer-assisted linguistic researches on the basis of Spanish dictionary text”. It describes the development of a research tool for carrying out studies of the Spanish language based on the text of the dictionary. The developed virtual lexicographic laboratory (VLL) of DLE 23 provides an opportunity to study the vocabulary of the Spanish language from the point of view of its composition and classification, as well as to study various morphological, lexical-semantic, and connective characteristics of the words described in DLE 23. The virtual lexicographic laboratory is available in enterprise mode at <https://services.ulif.org.ua:44359/>.

There were other workshops, in particular “Natural language text processing systems”, which dedicated to the problems of creating information search systems, sentiment analysis, text classification, chatbots, spam filters, etc.; “Corpus technologies, ontologies and computer lexicography”, which discussed the problems of creating parallel corpora of texts, online dictionaries, concept analysers, as well as systems for building ontological graphs. The issues of the third workshop “Computer Analysis of Discourse and Social Networks” covered problems of creating algorithms and models for statistical text analysis, conceptualization, sentiment analysis, and network communication.

The conference also discussed the issues of intelligent systems. The “Machine Learning Technologies” workshop gathered experts to discuss problems related to the application and improvement of deep learning technologies, cluster analysis, artificial neural networks, and supervised learning. Workshop “Applied intelligent systems” covered model-based reasoning, multi-agent systems and intelligent data analysis.

The next conference COLINS-2023 will be held in the second half of April 2023 in the city of Kharkiv in Ukraine (planned online). The date of the conference will be specified in the near future (see <https://colins.in.ua/>). We invite everyone to participate and share their ideas, the content of the research and the obtained scientific results in the area of computational linguistics, natural language processing, artificial intelligence and the development of intelligent linguistic systems.